

Uchwała z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 96/02

Sędzia SN Jan Górowski (przewodniczący)

Sędzia SN Bronisław Czech (sprawozdawca)

Sędzia SN Barbara Myszka

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Dariusza Ś. i Barbary Ś. – wspólników spółki cywilnej pod nazwą „A.R.” o wpis w rejestrze przedsiębiorców, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 12 marca 2003 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Iwony Kaszczyszyn, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 14 listopada 2002 r.:

„Czy zgłaszając wniosek o wpis do rejestru spółki jawnej – w trybie art. 26 § 4 k.s.h. – należy dołączyć umowę spółki cywilnej ze zmianami dostosowującymi treść tej umowy do wymogów art. 24 i 25 k.s.h. (czyli w istocie dokonać zmiany umowy spółki cywilnej na umowę spółki jawnej) czy też wystarczającym do zarejestrowania jest prawidłowe wypełnienie wniosku (na formularzu) i dołączenie (uprzednio zawartej) umowy spółki cywilnej ?”

podjął uchwałę:

Do wniosku o rejestrację spółki jawnej w trybie art. 26 § 4 k.s.h. należy dołączyć umowę spółki cywilnej ze zmianami, dostosowującymi jej treść do wymagań przewidzianych dla spółki jawnej.

Uzasadnienie

Dariusz Ś. i Barbara Ś. w dniu 1 sierpnia 1993 r. zawarli umowę spółki cywilnej pod nazwą >>„A.R.” Spółka cywilna<<. Następnie w dniu 1 grudnia 2001 r. podjęli „uchwałę” nr 1/2001, „stanowiącą aneks do umowy spółki cywilnej”. W uchwale tej wspólnicy stwierdzili, że „postanawiają zgodnie z wymogiem art. 26 § 4 k.s.h. prowadzić dalej działalność gospodarczą jako spółka jawna po zarejestrowaniu w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym”.

Dalej powtórzyli całą treść umowy spółki cywilnej i na końcu dodali: „Umowa spółki cywilnej z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego stanowić będzie umowę spółki jawnej. Firma spółki będzie brzmieć >>„A.R.” Spółka Jawna”<<.

Dariusz Ś. i Barbara Ś. w dniu 21 grudnia 2001 r. złożyli w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie – w trybie art. 26 § 4 k.s.h. – wniosek o wpisanie w rejestrze przedsiębiorców przekształcenia swojej spółki cywilnej w spółkę jawną pod firmą >>„A.R.” Dariusz Ś. i Barbara Ś. Spółka Jawna<<. Do wniosku dołączyli m.in. wymienioną wyżej umowę spółki cywilnej oraz „uchwałę”.

Jest w sprawie niesporne, że wymieniona spółka cywilna należy do „przedsiębiorstw większych rozmiarów” w rozumieniu art. 26 § 4 k.s.h.

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie postanowieniem z dnia 25 stycznia 2002 r. odmówił wpisu, albowiem „zgłoszenie spełnia wprawdzie przesłanki z art. 26 § 1 k.s.h., jednakże wniosek nie może zostać uwzględniony ze względu na to, że firma powstałej spółki jest niezgodna z wymaganiami art. 24 § 1 k.s.h.”, bo w uchwale wspólników ma brzmienie >>„A.R.” Spółka Jawna<<, w którym brakuje nazwisk wspólników, a przynajmniej nazwiska jednego z nich. Zdaniem Sądu Rejonowego podanie we wniosku prawidłowej nazwy spółki jest niewystarczające, skoro w załączonych dokumentach nazwa ta jest wadliwa.

Rozpoznając apelację wnioskodawców Sąd Okręgowy w Warszawie przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne przytoczone w komparycji niniejszej uchwały. Zdaniem Sądu Okręgowego wykładnia art. 26 § 4 k.s.h. budzi poważne wątpliwości, które znalazły wyraz w dwóch grupach poglądów.

Pierwszy pogląd zakłada – w oparciu o praktykę sądów rejestrowych oraz o brzmienie art. 23 k.s.h. i § 31 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach – konieczność dołączenia przez wnioskodawcę, poza prawidłowo wypełnionym wnioskiem, także odpowiednio zmodyfikowanej umowy spółki cywilnej.

Drugie zapatrywanie, opierające się m.in. na literalnej wykładni art. 26 § 4 k.s.h. („z chwilą wpisu do rejestru spółka ta staje się spółką jawną”), przyjmuje, że skoro wpis dokonywany jest na podstawie art. 26 § 4 k.s.h., to należy (jedynie) prawidłowo wypełnić wniosek (formularz) – określając w nim m.in. poprawną firmę

spółki jawnej (art. 24 § 1 k.s.h.), natomiast w samym rejestrze (dział I rubryka 4) należy zamieścić dane o umowie spółki cywilnej. Przepisy te nie przewidują więc konieczności dołączania odpowiedniej umowy o przekształceniu spółki cywilnej w spółkę jawną. Tak wpisana do rejestru spółka funkcjonuje w obrocie prawnym w oparciu o dane z rejestru (wpis), a nie o umowę spółki. Należy tutaj także wskazać na brak w art. 26 § 4 k.s.h. wymogu dołączenia do wniosku umowy spółki, jak ma to miejsce w przypadku zgłoszenia do rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 167 § 1 pkt 1 k.s.h.); wymóg ten wprowadzają dopiero przepisy wskazanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Prokurator wniosła o odmówienie udzielenia odpowiedzi ze względu na przedłożenie przez wnioskodawców na rozprawie w sądzie drugiej instancji brakujących dokumentów, a w przypadku podjęcia uchwały – o udzielenie odpowiedzi, że treść wniosku musi być zgodna z przedłożoną dokumentacją (aneksem do umowy spółki cywilnej).

Sąd Najwyższy miał na względzie, co następuje:

Rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego wymaga uwzględnienia zarówno przepisów ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1117 ze zm. – dalej: "k.s.h."), jak i przepisów ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r., Nr 17, poz. 209 ze zm. – dalej: "u.K.Rej.Sąd.") oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz.U. Nr 117, poz. 1237 ze zm., dalej "r.K.Rej.Sąd.").

Spółka cywilna (art. 860 k.c.), jeżeli jej przychody netto ze sprzedaży towarów lub świadczenia usług w każdym z dwóch kolejnych lat obrotowych osiągnęły równowartość w walucie polskiej co najmniej 400 000 EURO (przedsiębiorstwo większych rozmiarów) podlega obligatoryjnemu przekształceniu w spółkę jawną, co następuje z chwilą wpisu do rejestru przedsiębiorców (art. 26 § 3 i 4 k.s.h.). W takiej sytuacji prawo i obowiązek zgłoszenia do rejestru przysługuje każdemu wspólnikowi spółki cywilnej (art. 26 § 3 k.s.h.).

Zgłoszenie spółki jawnej do sądu rejestrowego powinno zawierać: firmę, siedzibę i adres spółki, przedmiot działalności spółki, nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) wspólników oraz adresy wspólników albo ich adresy do doręczeń,

nazwiska i imiona osób, które są uprawnione do reprezentowania spółki, i sposób reprezentacji (art. 26 § 1 k.s.h.), a nadto powinna być do niego dołączona umowa spółki jawnej określająca wymagania wymienione w art. 24 i 25 k.s.h. (firma i siedziba spółki, określenie wkładów wnoszonych przez każdego wspólnika i ich wartość, przedmiot działalności spółki, czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony).

Jeżeli podmiot wpisywany do rejestru działa na podstawie umowy lub statutu, do wniosku o jego wpisanie dołącza się umowę lub statut (art. 9 ust 3 u.K.Rej.Sąd.). Dla takiego podmiotu sąd rejestrowy prowadzi odrębne akta rejestrowe obejmujące w szczególności dokumenty stanowiące podstawę wpisu (art. 9 ust. 1 u.K.Rej.Sąd.), a w rejestrze przedsiębiorców odnośnie m.in. spółki jawnej, w rubryce czwartej działu pierwszego, wpisuje się informacje dotyczące umowy stanowiącej podstawę wpisu (§ 31 pkt 4 r.K.Rej.Sąd.).

Przedstawione ustawowe wymagania treści wniosku o rejestrację spółki jawnej w rejestrze przedsiębiorców dotyczą także zgłoszenia przekształcenia spółki cywilnej w spółkę jawną w trybie z art. 26 § 4 k.s.h. Przekształcenie takie nie wymaga jednak podjęcia przez wspólników spółki cywilnej uchwały w tym przedmiocie, bądź zawarcia umowy spółki jawnej, jednak wspólnicy ci muszą uzgodnić wymagania wymienione w art. 24, 25 i 26 § 1 k.s.h., jeżeli nie ma ich wszystkich (i często nie będzie) w umowie spółki cywilnej.

Wystarczy, że wspólnicy spółki cywilnej sporządzą aneks do umowy spółki cywilnej w którym uzgodnią dane wymienione w art. 24, 25 i 26 § 1 k.s.h., jeżeli nie ma ich w dotychczasowej umowie oraz stwierdzą, że z chwilą wpisu do rejestru spółka cywilna staje się spółką jawną (art. 26 § 4 *in fine* k.s.h.). Aneks taki wraz z umową spółki cywilnej powinien być załączony do wniosku o rejestrację, sporządzonym na urzędowym formularzu. W opisanej sytuacji zbyteczne jest zawieranie umowy spółki jawnej przez dotychczasowych wspólników spółki cywilnej.

Powyższe świadczy o tym, że do dokonania rejestracji spółki jawnej, powstałej z przekształcenia spółki cywilnej, w rejestrze przedsiębiorców nie wystarczy sam prawidłowo wypełniony wniosek sporządzony na formularzu urzędowym (art. 19 ust. 2 u.K.Rej.Sąd.), ale wymagane jest przedłożenie dokumentów uzasadniających rejestrację.

Dlatego Sąd Najwyższy, podjął uchwałę jak na wstępie (art. 390 § 1 k.p.c. i art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2052).